

INSTITUTE POLITICKÉ STRANY V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ

VOJTĚCH ŠIMÍČEK

Ve dnech 14.–16. února 1997 se konala konference, nazvaná „Institute politické strany v mezinárodním srovnání – 30 let zákona o politických stran v Německu“, pořádaná Institutem pro německé a evropské právo politických stran (*Institut für Deutsches und Europäisches Parteienrecht*) v německém Hagenu.

Účast na konferenci byla vskutku exkluzivní. Jednání konference byli přítomni – z německé strany – slovní představitelé univerzitního prostředí (z právníků uveďme alespoň živoucí legendu německého konstitucionalismu K. Hesseho, dále P. Häberleho, H. Schneidera, D. Schefolda; z politologů zejména K. von Beymeho a U. von Allemanna), zástupci aktivní politiky K. Hänsch (exprezident Evropského parlamentu), H. D. Genscher (exministr zahraničí SRN), J. Rau (premiér vlády Severního Porýní Vestfálska), P. Hintze (generální sekretář CDU), E. Mahrenholz (soudce Spolkového ústavního soudu) a další poslanci Spolkového sněmu a Evropského parlamentu. Kromě tuzemských účastníků bylo na konferenci přítomno i zhruba 20 účastníků zahraničních, a to z celé řady evropských i mimoevropských zemí (zřejmě nejexotičtějšími byli zástupci Japonska, Jižní Afriky, Izraele nebo Gruzie).

Zvláštní zmínku musíme učinit o hlavním pořadateli konference, profesoru D. Tsatsosovi, který je (do konce roku 1997) ředitelem pořádajícího Institutu. Tato lidsky i vědecky vskutku mimořádná osobnost dokázala nejen zajistit výše označenou účast špičkových odborníků na konferenci, ale zároveň ztělesňuje zřejmě nejvýznamnějšího odborníka a zároveň propagátora v oblasti práva politických stran v Evropě. Mimořádné zásluhy prof. D. Tsatsose byly vyzdvíženy v celé řadě vystoupení na konferenci a všichni její účastníci cítili, že slova J. Raua o tom, že Řecko, SRN i celá Evropa mohou být za osobnost prof. Tsatsose vděčny, nejsou nikterak nadnesená.

Jednání konference bylo rozděleno do jednotlivých sekcí, v nichž zaznívaly vždy dva až čtyři hlavní referáty a poté jednání pokračovalo hodinovou diskusí.

První den konference, po přednesení úvodních (pozdavných) projevů, byl věnován tématům „Budoucnost demokracie politických stran v informační společnosti“, „Stav výzkumu práva politických stran v SRN“ a „Institute politické strany v Evropské unii“. Hlavními referenty byli v těchto sekcích takřka výlučně odborníci z pořádající země a dlužno dodat, že zejména diskuse k jednotlivým příspěvkům měla vynikající úroveň. Zřejmě největší pozornost byla věnována otázkám skloubení elektronických komunikačních prostředků a současného pojetí parlamentní demokracie (v prvním bloku) a výkladu čl. 138a Maastrichtské smlouvy, zakotvující tzv. „evropské politické strany“. Dodejme, že právě prof. D. Tsatsos patří k největším propagátorům evropských politických stran v Evropském parlamentu a že právě jeho zpravodajská zpráva k této otázce se stala základem pro diskusi v tomto orgánu.

V dalších dvou dnech konference dostali přiměřený prostor zahraniční účastníci, kteří ve svých vystoupeních představovali instituci politické strany vždy tak, jak je pojmána v jejich zemích. Postupně tak zazněly referáty, týkající se Francie (M. Fromont), Itálie (D. Schefold), Rakouska (M. Stelzer), Řecka (P. Foundekakis), Polska (M. Wyrzikowski), České republiky (V. Šimíček), Ruska (G. Luchterhandt), Gruzie (G. Chubua), Turecka (F. Saglam), Švýcarska (T. Fleiner-Gerster), Izraele (C. Klein), USA (P. Lösche), Indie (S. Mitra), Japonska (A. Takada) a Jihoafrické republiky (H. Schneider).

Je zřejmé, že v jednotlivých referátech šlo zejména o poskytnutí informace o právu politických stran v konkrétní zemi a že proto nebyl čas a prostor k podrobnějším analýzám. Zároveň pokládám za určitý organizační nedostatek, že ne vždy bylo zcela sladěno zaměření příspěvků, které se pohybovalo od obsáhlého popisu stranicko politických systémů v jednotlivých státech (včetně výkladu formy vlády) až po striktní rozbor právních úprav politických stran. Na omluvu pořadatelům budiž řečeno, že s obdobným problémem se potýká většina vědeckých konferencí a že častou příčinou tohoto jevu je určitá nedisciplinovanost referujících.

I vzhledem k výše uvedenému je velmi obtížné zobecnit některé závěry, které z průběhu konference vyplynuly. V prvé řadě se jednoznačně ukázalo, že (1.) právo politických stran nelze nikdy vydělit z celkového politického kontextu v konkrétní zemi. (2.) V některých státech (např. Turecko, Izrael) se dokonce ukazuje, že právní úprava slouží pouze jako cílený nástroj k vytváření konkrétního typu politického systému a k potlačení některých názorových směrů. (3.) Diskuse ukázala, že nejcitlivější a nejvíce problémovou otázkou ve většině zemí zůstává otázka financování politických stran a že se žádný ze států nemůže pochlubit tím, že by tento problém úspěšně vyřešil.

Závěrem můžeme konstatovat, že konference byla velmi kvalitní a přínosná,

že umožnila názorovou konfrontaci a že z ní všichni účastníci odcházeli obohaceni o celou řadu jinak velmi obtížně dostupných informací.